

GEMENSAMMA LÖSNINGAR – PROGRAM FÖR FINLÄNSKA ORDFÖRANDESKAPET I ARKTISKA RÅDET 2017–2019

Finland baserar sitt ordförandeskap i Arktiska rådet 2017–2019 på en stark arktisk tradition och expertis. På regeringsnivå inleddes det internationella arktiska samarbetet vid det första ministermötet för arktiska frågor i Rovaniemi år 1991. På mötet antogs miljöskyddsstrategin för Arktis som i sin tur ledde till att Arktiska rådet etablerades år 1996.

Under sina första tjugo år har Arktiska rådet utvecklats till ett erkänt internationellt forum. Det aktiva engagemanget från ursprungsfolksorganisationer och starka band med forskarsamhället gör rådet unikt. Som ordförande i Arktiska rådet har Finland för avsikt att ytterligare stärka det arktiska samarbetet genom att undersöka möjligheten till gemensamma långsiktiga mål. Under gynnsamma internationella omständigheter är Finland berett att stå värd för ett toppmöte om Arktis för att främja processen.

Arktiska rådets medlemsländer och ursprungsfolkens permanenta deltagare har åtagit sig att skydda den arktiska miljön och att utveckla Arktis på ett hållbart sätt. Alla medlemsländer har gjort utfästelser om att bevara Arktis som ett område för fred, stabilitet och konstruktivt samarbete. Detta bekräftades i en gemensam deklaration i samband med Arktiska rådets 20-årsjubileum 2016. Det finländska ordförandeskapet tar avstamp i ett inkluderande samarbete och arbete för gemensamma lösningar på gemensamma utmaningar.

Finland vill lyfta fram två färska milstolpar som har stor betydelse för Arktis.

Världssamfundet antog ett universellt, rättsligt bindande klimatavtal i Paris år 2015. Den globala uppvärmningen förväntas fortsätta ännu i årtionden med avsevärda följder för Arktis. Vi måste fortsätta arbetet med att mildra klimatförändringen, stärka resiliensen och anpassningen samt öka medvetenheten om arktiska frågor i globala klimatförhandlingar.

Målen för Agenda 2030 för hållbar utveckling som FN antog 2015 är globala och gäller också Arktis. Kärnan i Arktiska rådets uppdrag är hållbar utveckling. Finland föreslår följaktligen att rådet ska se över möjligheterna att utnyttja Agenda 2030 i det arktiska samarbetet till nytta för både människor och natur.

Arktis är på väg att utvecklas till 2000-talets viktiga medelpunkt. Områdets ekonomiska potential bör utnyttjas så att det skapar välstånd för invånarna och samhällena i Arktis och garanterar deras försörjningsmöjligheter och sociala utveckling. Hållbar ekonomisk utveckling är nyckeln till livskraftiga samhällen.

Finland bemödar sig om att öka samarbetet mellan Arktiska rådet och Arktiska ekonomiska rådet för att stödja företagssamarbete och en ansvarsfull ekonomisk utveckling. Områden av gemensamt intresse omfattar kapacitetsuppbyggnad, riskhantering, kommunikationsförbindelser, teknik och tjänster för kalla förhållanden, sjötransporter, energi, bioekonomi, turism, bostäder och konstruktion samt gruvsdrift.

År 2017 firar Finland 100 år av självständighet. Bland planerade arktiska evenemang finns den internationella konferensen *Rovaniemi Arctic Spirit* och en vetenskaplig expedition i arktiska vatten ombord på en finländsk isbrytare.

FINLÄNDSKA PRIORITERINGAR

MILJÖSKYDD

Miljöskyddet står i fokus för det arktiska samarbetet. Det arktiska området likställs ofta med ren miljö och rikliga naturtillgångar. Sunda ekosystem och mänskligt välbefinnande i Arktis förutsätter dock effektiva miljöskyddsåtgärder. Finland uppmanar Arktiska rådet att fokusera på att bevara den biologiska mångfalden och förebygga föroreningar, på att mildra klimatförändringen och på anpassning till förändringen.

Arktiska rådet och dess arbetsgrupper har producerat en mängd högklassiga utvärderingar av den arktiska miljöns tillstånd och rekommendationer till åtgärder. Finland uppmanar medlemsländerna att följa upp rekommendationerna och redovisa resultaten också på globala forum. Finland föreslår att informationsutbytet om bästa praxis och ny teknik ska intensifieras för att främja en hållbar och ansvarsfull utveckling i Arktis.

KOMMUNIKATIONSFÖRBINDELSER

I Arktis är välfungerande kommunikationsnätverk och kommunikationstjänster vitala för de mänskliga aktiviteterna och en förutsättning för ekonomisk utveckling. Elektroniska kommunikationstjänster ökar säkerheten och livskvaliteten för dem som bor i eller som besöker Arktis. Tillgång till bredband främjar e-lärande, gör det möjligt att utveckla digitala social- och hälsovårdstjänster och möjliggör uppkoppling till medier.

Finland föreslår att Arktiska rådet fortsätter att arbeta med telekommunikation och kartlägger möjligheterna att förbättra kommunikationsförbindelserna och tillgången till bredbandstjänster i Arktis. Arbetet ska beakta behoven hos ursprungsfolk, lokala samhällen och företag, turism och forskare. Tanken är att arbetet ska utgå från rekommendationerna från arbetsgruppen för telekommunikationsinfrastruktur i Arktis, TFTA, och Arktiska ekonomiska rådet. De potentiella kommunikationsteknikerna omfattar satellitförbindelser, system för mobil kommunikation, överföring med låg bandbredd och sjökablar.

METEOROLOGISKT SAMARBETE

Det meteorologiska och oceanografiska samarbetet i Arktis kommer att öka den allmänna säkerheten, gagna den internationella sjö- och luftfarten och stärka den arktiska klimatforskningen. Genom att vidareutveckla det meteorologiska samarbetet är det möjligt att förbättra nätverken för övervakning och observation och hanteringen av klimat- och vattenrelaterade risker.

Intensivare övervakning till lands och till sjöss, i atmosfären och rymden förbättrar datatäckningen och fyller geografiska luckor i datainsamlingen. Detta medför bättre meteorologiska tjänster och prognoser kring väderfenomen i Arktis och bidrar till att de så nödvändiga klimatförändringsscenarierna blir så exakta som möjligt. Finland föreslår att det meteorologiska och oceanografiska samarbetet mellan de arktiska länderna fördjupas i samråd med Meteorologiska världsorganisationen.

UTBILDNING

Det arktiska området karaktäriseras av gles befolkade samhällen, kulturell mångfald, många minoritetsspråk, varierande socioekonomiska förhållanden och långa avstånd. Rättvisa utbildningsmöjligheter i glesbygder är viktiga för att skapa hållbar utveckling och stärka resiliensen i arktiska samhällen. Lika tillgång till bra grundutbildning öppnar

dörrar till yrkesutbildning, högre utbildning och en plats i arbetslivet. Den minskar också risken för marginalisering och dess beklagliga följder.

Lärare i Arktis och nordliga samhällen som engagerar sig för och inspireras av Arktis spelar en nyckelroll då vi vill sörja för en bra grundutbildning. För att utveckla undervisningsmetoder för förskoleverksamhet samt låg- och högstudier föreslår Finland att nätverket mellan utbildningsexperten ska stärkas i samråd med arktiska universitetet (UArctic). Kärnan i denna satsning ligger i att utveckla moderna metoder såsom digitaliserad utbildning.

ARKTISKA RÅDETS ARBETSFÄLT

MILJÖ OCH KLIMAT

Arbetet med att bekämpa klimatförändringen i Arktis bygger på välgrundade vetenskapliga rön samt traditionell och lokal kunskap. Lokala miljöobservationer bekräftar i hög grad slutsatserna i bedömningen av klimatförändringens konsekvenser i Arktis (Arctic Climate Impact Assessment, 2004). Både arktiska samhällen och naturliga ekosystem drabbas. I Arktis förstärker smältande is och snö de globala konsekvenserna av klimatförändringen.

Medlemsländerna kan bäst motverka klimatförändringen genom att göra verklighet av sina åtaganden enligt klimatavtalet från Paris. En annan samtidig och mycket nödvändig åtgärd är genomförandet av Arktiska rådets ram från 2015 för åtgärder för att ytterligare minska utsläppen av sot och metan. Finland uppmanar till projekt och åtgärder för att minska utsläppen, underlätta anpassningen och öka medvetenheten om klimatförändringen.

Arktiska rådets vetenskapliga arbete har klart ökat våra insikter i hur klimatförändringen påverkar regionen. Centrala drivkrafter för förändring i Arktis och anpassningsmöjligheter har identifierats i projekt om anpassning, resiliens, försurning i Norra ishavet, färskvattenresurser samt snö, vatten, is och permafrost. Finland kommer att se till att dessa utvärderingar följs upp.

Resultaten av de utvärderingar som rör Arktis bör integreras i arbetet inom FN:s klimatkonvention UNFCCC och klimatpanel IPCC. Dessutom kunde arbetet med kortlivade klimatpåverkande ämnen länkas samman med liknande verksamhet i FN:s ekonomiska kommission för den europeiska konventionen om långväga gränsöverskridande luftföroreningar.

En förändring av klimatförhållandena kan få allvarliga följder för den biologiska mångfalden och ekosystemen i Arktis. Att skydda de marina och kustnära ekosystemen och stärka deras resiliens är en stor utmaning för medlemsländerna. FN:s Aichimål för biologisk mångfald bör beaktas i Arktiska rådets arbete. De huvudsakliga instrumenten är utvärderingen från 2013 av Arktis biologiska mångfald och åtgärdsprogrammet för biologisk mångfald 2013–2021 från 2015.

Finland uppmanar medlemsstaterna att övervaka och rapportera om Arktis biologiska mångfald via övervakningsprogrammet för cirkumpolär biologisk mångfald, genomföra strategin och handlingsplanen för arktiska invasiva främmande arter och fortsätta initiativet kring arktiska flyttfåglar. Det är också viktigt att öka medvetenheten om sötvattnets tillstånd i Arktis och dess ekologiska, ekonomiska, sociala och kulturella värde.

Finland planerar ett möte för de arktiska miljöministrarna för att främja genomförandet av klimatavtalet från Paris och följa upp Aichimålen för biologisk mångfald. Ytterligare arrangeras andra kongressen om Arktis biologiska mångfald i Finland för att diskutera framstegen i genomförandet av rekommendationerna i utvärderingen av Arktis biologiska mångfald. När åtgärdsprogrammet för arktisk resiliens (Arctic Resilience Action Framework, 2016) antas kommer den

att bli ett nyttigt instrument för att stärka resiliensen och anpassningen. Genomförandet av programmet kommer att diskuteras i detalj på det första arktiska resiliensforumet som arrangeras under finländska ordförandeskapet.

Arktisk klimatvetenskap kommer att dra nytta av bättre tillgång till data, vilket kommer att främja övervakning, ledning, olycksberedskap och beslutsfattning. Understödd av de arktiska ländernas nationella lantmäteriverk erbjuder den arktiska infrastrukturen för rumsliga data (Arctic Spatial Data Infrastructure, SDI) instrument för datadistributörer och slutanvändare, vilket säkerställer att geospatiala data är lätta att nå, bekräfta och kombinera med andra data. Finland kommer att arbeta för att rådets arbetsgrupper ska utnyttja arktiska SDI i större omfattning.

Mänsklig verksamhet både i och utanför Arktis har lett till en ackumulation av förorenande och farliga ämnen. Höga standarder för miljöskydd i ekonomisk verksamhet kommer att bana väg för en minskning av risken för miljöföroreningar i Arktis. Finland betonar behovet av ytterligare samarbete och kommunikation kring gränsöverskridande förorenande ämnen. Förutom av multilaterala miljöavtal om farliga ämnen kommer arbetet mot föroreningar att styras av Arktiska rådets rapport från 2017 om nya kemikalier som ger anledning till bekymmer (Chemicals of Emerging Arctic Concern, 2017).

Miljökonsekvensbedömning (MKB) är ett viktigt instrument för hållbar och ansvarsfull utveckling i Arktis. Finland föreslår att det tas fram ett skräddarsytt MKB-instrument för Arktis där invånarnas deltagande är en integrerad del av processen.

HAVSOMRÅDEN

Norra ishavet är en viktig försörjningskälla för samhällena längs dess kuster. Efterfrågan på naturtillgångar och nya sjövägar kan öka välbefindandet inom området men kommer också att öka riskerna för invånarna och naturen i Arktis. Det globala intresset för Arktis skapar ett behov av att utveckla förvaltningen av arktiska havsområden för att säkra en hållbar utveckling av regionen.

Strategin för den marina miljön i Arktis 2015–2025 från 2015 utgör en ram för att skydda de marina och kustnära ekosystemen i Arktis och främja hållbar utveckling. Finland kommer att verka för att planen genomförs effektivt. Finland är berett att delta i fortsatt arbete av arbetsgruppen för arktiskt samarbete på havsområdet (Task Force on Arctic Marine Cooperation) med tanke på behovet av en ekosystemansats i förvaltningen och de positiva erfarenheterna av samarbete inom andra havsområden.

Enligt FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling bör åtminstone 10 procent av kust- och havsområdena skyddas till 2020. I detta syfte togs det fram en ram för ett panarktiskt nätverk av marina skyddsområden år 2015. Finland välkomnar en PAME-workshop (Protection of the Arctic Marine Environment) om marina skyddsområden och klimatförändringen.

Eftersöknings- och räddningsresurserna är fortfarande en utmaning med tanke på den ökade ekonomiska verksamheten och sjö- och luftfarten i Arktis. Det är viktigt att effektivt genomföra samarbetsavtalet från 2011 om flyg- och sjöräddning i Arktis. Ett välkommet steg är inrättandet av ett arktiskt kustbevakningsforum. Inom ramen för detta forum kommer det finländska gränsbevakningsväsendet att stärka samarbetet med andra räddningsaktörer för att öka säkerheten till sjöss. Målet är att utbyta bästa praxis, samordna standardiserade tillvägagångssätt och främja interoperabilitet. Den viktigaste övningen kommer att hållas under den arktiska kustbevakningsveckan i början av 2019.

Avtalet från 2013 om samarbete kring beredskap för och insatser vid marin förorening genom olja i Arktis MOSPA trädde i kraft år 2016. Finland har för avsikt att arrangera en första fullskalig insatsövning som kombineras med en övning enligt samarbetsavtalet om flyg- och sjöräddning i Arktis.

Polarkoden som Internationella sjöfartsorganisationen IMO har antagit och som trädde i kraft den 1 januari 2017 innehåller nya standarder för sjösäkerhet och miljöskydd. Finland kommer att arrangera en internationell konferens för att stödja säker sjöfart i isförhållanden och ett harmoniserat genomförande av Polarkoden i arktiska vatten.

Satellitförbindelser är oundgängliga för alla transportsätt och skapar grunden för positionering och navigering. I samarbete med intressegrupper och slutanvändare kommer Finland att påbörja en studie om satellitnavigeringens tillförlitlighet och effektivitet i Arktis.

Finland planerar en demonstration av överföring av satellitdata för att lyfta fram behovet av kommunikationsförbindelser i Arktis. I denna övning tar det arktiska forskningscentret vid Meteorologiska institutet i Finland emot satellitdata med information om isförhållanden, modifierar informationen och förmedlar den till ett fartyg i Arktis så gott som i realtid.

INVÅNARNA

Välfärden för invånarna i Arktis stöds av de tre oskiljaktiga dimensionerna för hållbar utveckling: ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet. Den mänskliga dimensionen av arbetet i Arktiska rådet omfattar områden såsom hälsa, vattenresurser, energi och infrastruktur samt kulturer och språk hos ursprungsfolk och bidrar på det sättet till att fullfölja målen för hållbar utveckling i FN:s Agenda 2030.

Finland föreslår en kartläggning av hur dessa mål kunde utnyttjas ytterligare för att stärka den ekonomiska och sociala utvecklingen och kulturellt självförverkligande i arktiska samhällen. Hållbar mänsklig utveckling bygger på stark grundutbildning, hållbart arbete och fungerande social- och hälsovårdstjänster. Säkerställandet av positiva framtidsutsikter och de arktiska samhällenas säkerhet bör vara målet.

Finland stöder en stark medverkan av ursprungsfolken i Arktiska rådets arbete och att traditionell och lokal kunskap integreras i rådets program och projekt.

Finland betonar den socioekonomiska dimensionen av sötvattenförekomster i Arktis. Förekomsterna utnyttjas för vattenförsörjning, näringstillförsel och rekreation i många arktiska samhällen och står för en viktig del av deras livsmedelsförsörjning.

Hälsoriskerna ökar på grund av förändringar i den arktiska livsmiljön. Hälsosäkerhet förutsätter en förmåga att förhindra, upptäcka och svara på gränsoverskridande hot mot hälsan. Finland stöder en fortsättning av den tvärsektorieella *One health*-modellen med beaktande av gränssnittet människor-djur-ekosystem i Arktis.

Den mentala hälsan kan stödas genom att bygga upp kapacitet för främjande av psykisk hälsa och skapa positiva skolmiljöer som bättre inkluderar ursprungsfolk i utvecklingen av regionerna och länderna. För att motverka problemet med självmord måste kunskapen hos sakkunniga byggas upp över förvaltningsgränserna. Finland stöder en fortsättning av arktiska samarbetet för att förhindra självmord som tidigare ordförandeländer har inlett.

Jämställdhet kan stödas genom att öka medvetenheten om hur kvinnor och män bidrar till hållbar utveckling. Finland stöder det pågående jämställdhetsarbetet inom Arktiska rådet.

Hälsa och säkerhet på arbetsplatsen och välbefinnande i arbetet förutsätter att de krävande arbetsförhållandena i Arktis uppmärksammas särskilt. Finland föreslår att det etableras ett praktiskt inriktat nätverk av institut som i de arktiska länderna forskar i arbetshälsa för att ta fram lösningar på arbetslivsutmaningarna i Arktis.

Finland kommer att verka för en utveckling av grundutbildningen speciellt genom en inriktning på lärarutbildning. På andra UArctic-kongressen kommer detta och andra utbildningsteman att tas upp. Finländska föreningen för pedagogisk forskning kommer att vara värd för ett internationellt symposium för lärarutbildare i det arktiska området.

Finland kommer att stå värd för nästa Model Arctic Council där studenter från olika universitet samlas för att simulera arbetet på Arktiska rådet. Huvudmålet är att bygga upp förmåga att föra internationella förhandlingar om grundläggande frågor som är relevanta för Arktis och dess invånare.

Det arktiska området är rikt på energitillgångar. Ändå är många avlägsna samhällen beroende av en enda och ofta dyr energikälla. Energieffektivitet kunde förbättra boendeförhållanden i regionen. På den fjärde arktiska energikonferensen som hålls i Finland kommer ett tema att vara energiutveckling i Arktis.

Den digitala revolutionen, inklusive rörlighet som en tjänst, kommer att skaka om hela transportsektorn. Lappländska världkommittén, som grundats för ordförandeskapet i Arktiska rådet, kommer att demonstrera potentialen hos intelligenta transportsystem i det arktiska området. Demonstrationen kommer att basera sig på utfallet av ett testområde och erfarenheter av ett kompetenscentrum i finländska Lappland.

STARKARE ARKTISKT SAMARBETE

Att stärka Arktiska rådet är en pågående process vars mål är att förbättra det arktiska samarbetet i förändrade omständigheter. Samarbete mellan utgående och inkommande ordförandeländer stöder kontinuiteten i arbetet. Ett intensivare samarbete mellan ordförandelandet och rådets arbetsgrupper ökar effektiviteten hos rådet i dess helhet. Finland välkomnar denna utveckling och kommer att driva samma fråga.

Inrättandet av Arktiska rådets sekretariat 2013 har stärkt rådets profil internationellt och har förbättrat samstämmigheten i arbetet. Sekretariatet för ursprungsfolk som nu ingår i Arktiska rådets sekretariat står för ett välkommet stöd till de permanenta deltagarna som representerar ursprungsfolken. Finland studerar olika sätt att ytterligare stärka rollen för Arktiska rådets sekretariat.

Arktiska rådet har gjort framsteg inom kommunikation och uppsökande verksamhet. Målet för den nya kommunikationsstrategin är att stärka rådets ställning som en ledande opinionsbildare och ytterligare öka dess synlighet. Finland kommer att synliggöra arbetet inom Arktiska rådet och stöda ett effektivt genomförande av den nya kommunikationsstrategin.

Att observatörer ökar sitt engagemang är värdefullt för arbetet inom Arktiska rådet och dess internationella roll. Särskilda sessioner för observatörer i samband med möten i Arktiska rådets ämbetsmannakommitté möjliggör en viktig interaktion och Finland kommer att fortsätta denna praxis.

Arktiska rådet kommer att fortsätta för det ömsesidigt gynnsamma samarbetet i synnerhet med Arktiska ekonomiska rådet, arktiska kustbevakningsforumet, arktiska forumet för tillsyn av offshoreverksamhet och arktiska universitetet.

Under sitt ordförandeskap i Arktiska rådet förberedde Förenta staterna processen för att utarbeta en långsiktig strategi för rådet. Finland erkänner behovet av långsiktiga strategiska mål som sträcker sig längre än ett ordförandeskap på två år. Under gynnsamma internationella omständigheter kunde målen antas på ett arktiskt toppmöte.